

The Journal of Academic Social Science Studies

JASSS

International Journal of Social Science

Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7795>

Number: 70 , p. 461-472, Autumn I 2018

Araştırma Makalesi / Research Article

Yayın Süreci / Publication Process

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date - Yayın Kabul Tarihi / The Published Date

03.08.2018

22.09.2018

Yayınlanma Tarihi / Publication of Acceptance Date

30.09.2018

AMERİCAN HISTORY X FİLMİNİN ALIMLAMA ANALİZİ

AMERICAN HISTORY X MOVIE'S RECEPTION ANALYSIS

Bünyamin Uzun

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5697-5080>

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basın ve Yayın Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi,
bunyaminuzun@anadolu.edu.tr

Arş. Gör. Enes Baloğlu

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3765-7546>

Yozgat Bozok Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü,
enes.baloglu@bozok.edu.tr

Öz

Bu çalışma farklı demografik özelliklere sahip kişilerin medya mesajlarını nasıl algıladıkları ve bu mesajları nasıl okuduklarını tespit etmek amacıyla hazırlandı. Bu anlamda çalışma bir izleyici araştırması olarak tasarlandı. Çalışmanın temeli özellikle İngiliz Kültürel Çalışmaları içerisinde farklı bir boyut kazanan okuyucu-izleyici araştırmalarına dayanmaktadır. İngiliz Kültürel Çalışmalarının öncülerinden olan Stuart Hall'un kodlama kodaçımı modeli bu çalışmanın dayanağını oluşturmaktadır. Hall her okuyucu ya da izleyicinin medya mesajlarına karşı farklı bir okuma gerçekleştireceğini savunur. Bu anlamda Hall üç ayrı okuma (Egemen, Muhalif ve Müzakereci) ortaya koyar. Okuyucu ya da izleyici kendi özelliklerine, içinde yetiştiği kültüre, dünya görüşüne vb. etkenlere ve o olaya bakışına göre medya mesajlarına okuma gerçekleştirir. Yani bu görüş izleyici ya da okuyucuyu aktif olarak konumlandırmaktadır.

Bu çalışma 1998 Amerikan yapımı "American History X" filminin izleyiciler tarafından nasıl alımlandığını incelemek amacıyla tasarlandı. Çalışma kapsamında seçilen 20 kişiye önce film izletildi ve daha sonra derinlemesine mülakat tekniği uygulanarak görüşme yapıldı. Çalışmada örneklem oluşturulurken siyasal görüşleri farklı olan kişilerin seçilmesine özen gösterildi. Film ırkçı bir genç üzerinden genel olarak ırkçılığı anlatan bir filmi olması dolayısıyla çalışma nefret suçları bağlamında gerçekleştirildi. Buna bağlı olarak farklı siyasal görüşlere sahip kişiler çalışmanın örneklemine seçildi.

Farklı siyasal görüşler doğrultusunda ırkçılığa bakış ve filmde verilen mesajların okumasının farklılığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kodlama, Kodaçımı, Medya, Alımlama, American History X

Abstract

This study was designed to determine how people with different demographic characteristics perceive and read media messages. In this sense, the study was designed as an audience survey. Based on the work of the audience, especially those who have gained a different dimension within the British Cultural Studies, are based on the audience research. Stuart Hall's coding codec model, one of the pioneers of British Cultural Studies, is the basis of this work. Hall argues that every reader or viewer will perform a different reading against the media messages. In this sense, Hall reveals three separate reading (Dominant, Dissent and Negotiator). The reader or viewer has to know about his / her characteristics, the culture, world view etc. it performs reading on the media messages according to the factors and the way it looks. In other words, this view actively positions the viewer or reader.

This study was designed to examine how the 1998 American-made "American History X" film was received by audiences. During the study, 20 selected films were screened and then interviewed by in-depth interview technique. While creating a sample in the study, care was taken to select people whose political views differed. Since the film is a film about racism in general through a racist teen, the study was conducted in the context of hate crimes. Accordingly, people with different political views were selected as the sample of the study. In terms of different political opinions, the difference between the view of racism and the reading of the messages given in the film has been determined.

Key Words: Coding, Encoding, Media, Reception, American History X

GİRİŞ

Çalışmanın kuramsal kısmı medyada etki araştırmaları ve alımlama çalışmalarından oluşmaktadır. Bu anlamda etki araştırmaları, medyanın çok güçlü olduğu varsayımına dayanan güçlü etkiler dönemi ve Kullanımlar Doyumlar modeli ile başlayan medya etkilerinin tartışıldığı dönem olarak ikiye ayrılmaktadır (Yaylagül, 2013: 27). Bir anlamda egemen yaklaşımlar içerisinde sorgulanan medya etkilerine eleştirel yaklaşımlar içerisinden getirilen bakış açısı bu çalışmanın kuramsal dayanağını oluşturmaktadır.

Medya mesajlarının alımlanmasına yönelik çalışmaların temeli kültürel çalışmalar geleneğine dayanmaktadır. İngiliz kültürel çalışmalar ekolünün en bilinen akademisyeni olan Stuart Hall'ün Kodlama-Kodaçımı modeli alımlama çalışmalarının temel dayanağını oluşturmaktadır. Hall'ün Kodlama-Kodaçımı modeli izleyicilerin medya mesajlarına karşı nasıl bir konumda olduğunu belirlemeye ça-

alışmaktadır. Bu anlamda Hall izleyicilerin medya mesajlarına yönelik üç ayrı okuma gerçekleştirdiğini belirtmektedir.

Alımlama çalışmalarıyla izleyici-okuyucunun medya mesajlarına karşı tutumu ölçülmeye çalışılmaktadır. Bir anlamda izleyicinin medya içeriklerinden bireylerin ne oranda etkilendiğinin yanı sıra onlardan aldığı zevk ve onları tercih etme nedenleri de araştırılmaktadır. İlk olarak İngiliz kültürel çalışma ekolü tarafından uygulanmaya başlanan alımlama çalışmaları zamanla yayılmıştır. Başlangıçta alımlama çalışmaları daha çok haber programlarına yönelik olarak yapılırken ilerleyen süreçte geniş bir yelpazede uygulama alanı bulmuştur.

Bu çalışmada "American History X" filminin alımlama analizi yapılmıştır. Çalışma örnekleme 20 kişiden oluştu. Ancak bir katılımcı filmin ilk sahnesi olan Derek'in arabasını çalmaya çalışan siyahi genci öldürdüğü sahnede fazla şiddet unsuru içermesi nede-

niyle filmin tamamını izlemedi. Çalışmaya katılan 19 kişiye film seyrettirildikten sonra filmi nasıl alımladıklarını ortaya çıkarmak amacıyla derinlemesine mülakat yapıldı. Katılımcıların sorulara verdiği yanıtlar içerisinde buldukları bireysel ve toplumsal faktörler göz önüne alınarak değerlendirildi. Araştırmaya katılanların yaş aralığı 19-28 ve yaş ortalaması 24 olup seçilen izleyicilerin yaş ortalaması temsil açısından tutarlıdır. Örneklemenin tamamı üniversite (lisans ve lisansüstü) mezunlarından seçilmiştir. Çalışmaya katılanların 8'i kadın 11'i erkektir. Çalışmanın örneklemini belirlerken katılımcıların siyasal yönelimleri dikkate alınmış 7 kişi sağ (milliyetçi) görüşe mensup, 6 kişi merkez olarak tabir edilen (merkez sağ ya da muhafazakar merkez) görüşe mensup ve 7 kişi sol görüşlü şekilde dağılım sağlanmıştır.

Medya Etki Araştırmaları

Kitle iletişim araçlarının var olduğu ilk günden itibaren bunların etkileri hep merak edilmiştir. Bu anlamda etki çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Egemen yaklaşımlar kitle iletişim araçlarının güçlü etkilere sahip olduğunu savunmuştur. Ana damar medya çalışmaları izleyici-okuyucuların pasif bir konumda olduğu varsayımı üzerine odaklanmıştır. Bu noktada hedef kitle, kitle iletişim araçlarına karşı savunmasızdır ve kitle iletişim araçlarından gelen mesajları sorgulamaksızın kabul eder. Güçlü etki tezini savunan birçok çalışma yapılmıştır. Bu anlamda Uyarıcı-Tepki, Şırınga Modeli ve Sihirli Mermi Modeli gibi çalışmalar izleyiciyi pasif olarak konumlandırmakta ve kitle iletişim araçlarının vermek istediği mesajı ulaştırma gücüne sahip olduğunu savunmaktadır (Yaylagül, 2013: 54). 1940'lı yıllarda medya mesajlarının güçlü etkilere sahip olduğu tezi 1960'lı yıllarda arka plana itilmiştir. 1960'lı yılların başında yapılan Kullanımlar ve Doyumlar çalışmasıyla birlikte medya mesajlarının güçlü etkilerinin olmadığı ortaya koyulmuştur. Kullanımlar ve Doyumlar çalışması bireyleri özne konumuna

getirerek bir anlamda etkilenen olmaktan çıkartıp seçim yapan konumuna getirmiştir. Bu dönem kitle iletişim araçlarının sınırlı etkilere sahip olduğu dönem olarak da alınabilir (McQuail ve Windahl, 2010: 165).

Uyarıcı-Tepki Modeli, kitle iletişim araçlarının güçlü etkileri olduğunu iddia eder. Doğrusal ve tek yönlü olarak kitle iletişim araçları bir mesaj göndermekte özeldir bireyler, genelde toplum bu mesajları alarak etkilenmektedir. Bir anlamda kitle iletişim araçlarının gönderdiği mesajlar kesin olarak etki etmekte ve bireylerin davranışlarına etki eder iddiası söz konusudur (Yaylagül, 2013: 55). Şırınga (hipodermik iğne) Modeli kitle iletişim araçlarının bireyler ve toplum üzerinde güçlü etkilere sahip olduğu tezini savunur. Modele göre kitle iletişim araçlarının ürettiği mesajlar bir şırınga içerisinde enjekte edilmiş ilaç gibidir. Yani bireylere ulaşmama ve etki etmeme gibi bir durum söz konusu değildir (Güngör, 2013: 82). Sihirli Mermi Modeli, kitle iletişim araçlarının gönderdiği mesajların hedef kitleye mutlak olarak ulaştığı ve kesin etki yaptığı varsayımına dayanır. Bir anlamda bu üç model bir birinin sağlamasını yaparak savundukları tezin doğruluğunu ortaya koymaktadır (Yaylagül, 2013: 55).

Kitle iletişim araştırmalarında etki araştırmaları Amerika merkezli bir gelenektir. İlk olarak kitle iletişim araçlarının güçlü etkileri olduğu varsayımı kabul görmüş ve izleyici-okuyucu edilgen olarak kabul edilmiştir. 1940'lı yıllarda bu anlayışı sarsan bazı çalışmalar yapılmıştır. Lazarsfeld ve Katz'ın 1940 ve 1948 Amerika Başkanlık seçimlerine yönelik yaptıkları çalışma güçlü etkiler tezinin geçerli olmadığı noktasında ilk adım olmuştur. Lazarsfeld ve Katz çalışmalarına İki Aşamalı Akış Modeli adını vermiş ve bu model iletişim çalışmalarına yeni bir soluk kazandırmıştır (McQuail ve Windahl, 2010: 82-83). 1960'lı yıllarda Kullanımlar ve Doyumlar modelinin ortaya çıkmasıyla birlikte okuyucu-izleyici edilgen kabul etme yerini etkin bir

role bıraktı. Bu modelle birlikte okuyucu-izleyici mesajları sadece alan değil, yorumlayan, kullanan ve hangi mesajı alacağı noktasında seçim yapan konumuna gelmiştir (McQuail ve Windahl, 2010: 165).

Kültürel Çalışmalar ve Alımlama Çalışmaları

Kültürel çalışmalar farklı bölgelerde ve farklı konularda çalışmalar yapılmış alanı olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmanın konusu bağlamında İngiliz kültürel çalışmaları ele alınmaktadır. İngiliz Kültürel Çalışmalar Merkezi 1964 yılında Birmingham'da kuruldu. Birmingham Okulu daha çok Marksist eleştirel düşünce geleneğinden gelen araştırmacılardan oluştu. Raymond Williams, Richard Hoggart, Stuart Hall ve David Morley gibi isimler İngiliz Kültürel Çalışmaları için temeli atan araştırmacılar oldu (Stevenson, 2008, s.26; Smith, 2007: 209).

İzleyici-okuyucuyu etkin kabul eden çalışmalar daha önce yapılmış olsa da alımlama çalışmaları ve kültürel çalışmalarla birlikte başlamıştır. Alımlama çalışmaları izleyiciyi merkeze alan çalışmalardır. Bu anlamda medya mesajları karşısında alıcıların konumları önemli hale gelmektedir. Alımlama çalışmalarının temelini Stuart Hall'ün Kodlama-Kodaçımı çalışması oluşturmaktadır (Şeker, 2009: 106). Hall Kodlama-Kodaçımı modelinde insanların aynı metni farklı şekillerde okuyabileceğini savunmaktadır (Smith, 2007: 214).

Hall, kitle iletişim araçlarını kapitalizmin ideolojik yeniden üretimini gerçekleştiren kurumlar olarak değerlendirir. *Yöneten sınıf, fikirlere de egemendir* görüşü Hall'de karşılık bulmaz. Anlam şeylerin nasıl olduklarına değil, nasıl ifade edildiklerine bağlıdır. Böylelikle bir olayın anlamı, söylem hâkimiyeti için gerçekleşen bir mücadele alanı haline gelir. Örneğin *demokrasi, özgürlük ve bireycilik* gibi kavramlar, söylem alanı içinde anlamlı hale gelir. Kitle iletişim araçları da sürekli akış halinde olan bir güç alanı olarak değerlendirilebilir (Stevenson, 2008: 72).

Stuart Hall, Kodlama-Kodaçımı mo-

delinde kitle iletişim araçlarından gönderilen mesajların kodlandığını ve izleyici-okuyucuların bu mesajlara yönelik bir kodaçımı gerçekleştirdiğini belirtir. Medya mesajlarının kodaçımı mesajın okuması ile gerçekleşmektedir. Hall bu alanda üç ayrı okuma şekli ortaya koymaktadır. Egemen-Hakim Okuma, Müzakereli-tartışmalı Okuma ve Muhalif-karşıt Okuma kodaçımının gerçekleştirdiği üç okuma şeklidir. Bu üç okuma şekli bireylerin kitle iletişim araçlarından gelen mesajları ne oranda aldığı ve hangi açıdan değerlendirdiğini anlamayı amaçlamaktadır (Şeker, 2009: 106).

Egemen-Hakim Okuma, izleyici-okuyucunun mesajı gönderen yapımçı ya da muhabirin istediği biçimde okuma gerçekleştirmesidir. Metindeki düz anlamları eksiksiz olarak doğru anlar ve kodlama sürecinde üretilen anlamları kabul eder. Bir anlamda amaçlanan ideolojiyi destekleyen bir okuma şekli ortaya çıkar (Stevenson, 2008: 77).

Müzakereli Okuma, izleyici-okuyucunun yine egemen okumadaki gibi mesajları gönderenlerin isteyeceği bir biçimde okuma şeklidir. Ancak burada egemen okumadan farklı olarak daha sınırlı bir kabul söz konusudur. İzleyici-okuyucu gelen mesajların bir kısmını aynen kabul ederken bir kısmını farklı bir şekilde anlamlandırmaktadır (Smith, 2007: 215).

Muhalif-karşıt Okuma, izleyici-okuyucunun medya mesajlarının egemen kodlarla doldurulduğunun farkında olduğu bir okuma biçimidir. Medya mesajlarının egemen kodlarla doldurulmuş olduğunun farkında olan ve bu kodları kabul etmeyen okuyucu alternatif bir kodaçımı yapmaktadır. Bu durumda mesajı gönderen kişinin kodlaması ile alıcının kodaçımı farklı olup bambaşka bir anlam ortaya çıkmaktadır (Hall, 2005: 97).

Morley'in "Nationwide Audience" çalışması Hall'un Kodlama-Kodaçımı modelinin sağlamasını yapan ilk çalışma oldu. Bir anlamda üç okuma şeklinin izleyici üzerindeki karşılığı Morley'in çalışması ile ortaya çıktı.

BBC’de yayınlanan Nationwide haber programının iki bölümü izleyicilere izletilmiş ve izleyicilerin alımlama analizi yapılmıştır. Morley, çalışması sonucunda izleyicilerin sosyal konumları, eğitim durumları gibi faktörler programa yönelik farklı okumalar yapılmasına neden olmuştur (Aydın, 2007: 126).

Alımlama analizi çalışmalarında ikinci önemli çalışma da Morley’den geldi. Morley’in 1986 yılında yaptığı Family Television (Aile Televizyonu) çalışması bir anlamda Nationwide çalışmasına bir eleştiri niteliğinde yapılan bir çalışmadır. Nationwide çalışması sadece bir programa ait iki bölümü ele alırken Aile Televizyonu çalışması birden fazla programı içermektedir. Morley böylece katılımcıların farklı programlara yönelik yaptıkları okumaları karşılaştırmayı amaçlamıştır. Bir anlamda Aile Televizyonu çalışması daha derinlemesine ve daha doğru bir sonuç elde etmeye çalışmaktadır. Bu anlamda Morley, Aile Televizyonu çalışmasında katılımcıların televizyon ile daha çok karşılaştıkları doğal ortam olan evlerinde çalışmayı gerçekleştirdi (İnal, 1996: 158).

Nefret Söylemi Bağlamında: Yabancı ve Göçmen Söylemi

Nefret söylemi kavramına geçilmeden önce söylem teriminin tarihsel süreçte ilk kullanımına ve anlamına odaklanmak gerekir. Felsefede söylem kavramını ilk kez kullanan Aquinalı Thomas olmuştur. Thomas, söylem kavramını, saf sezgiye karşı, zihni çıkarım anlamında kullanır (Sözen, 1999: 19; Fidan, 2016: 69). Latince kökeni *dis-cursus* olan söylem kökeninde, şuraya buraya koşma edimidir ve içerisinde gidiş-gelişler, girişimler ve entrikaları barındırır (Barthes, 2005: 9). Sözen’e göre (1999: 20), söylem, felsefe ve gündelik hayatı yakınlaştıran, Batılı bir felsefenin ürünüdür. Basit olarak kullanılan dil ve dil pratiğidir. Bu meyanda dil kullanımı, sadece dil bilimin geleneksel öğeleri ile (cümle, paragraf, metin, vs.) ile sınırlı değildir. Söylem, sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik alanlar gibi

hayatın birçok diğer yönleriyle de bağlantılıdır. Bir metnin edebi olup olmadığına bakılmaksızın üzerinde söylem çözümlemesi yapılabilir. Kavram, dille inşa edilen sözlü (konuşma), yazılı (kitap, makale, gazete, vs.) ve sözsüz (mimari yapılar gibi) metinlere karşılık gelecek şekilde değerlendirilir.

Van Dijk’a göre (2015: 15), söylemin, ideolojilerin yeniden üretilmesinde ve günlük ifadelerde vazgeçilmez bir rolü vardır. Bu anlamda ideolojilerin söylem boyutu ise, ideolojilerin günlük konu ve konuşmalarımızı nasıl etkilediğini, ideolojik söylemi nasıl anladığımızı ve toplumda ideolojinin yeniden üretiminde söylemin rolünü açıklar. Söylem yapıları tarafından biçimlendirilir fakat yapıların biçimlendirilmesinde ve yeniden biçimlendirilmesinde, aynı zamanda yeniden üretilmesi ve dönüşümü noktasında da katkıda bulunur. Dil ideolojinin maddi bir biçimidir ve dil ideolojiler tarafından kuşatılmıştır (Fairclough, 2015: 124).

Nefret söylemi ise birtakım olgular üzerinden ortaya çıkarak ötekinin konumlandırılmasıdır. Nefret söylemi, ırk, etnik köken, din, cinsiyet ve cinsel tercih gibi farklılıklar üzerinden yansıtılır. Cinsel tercihler ve dini inanç haricindeki özelliklerin insanoğlunun doğumundan gelen değiştirilemez nitelikler olduğunun altı çizilmelidir. Bu anlamda insan doğumundan gelen ya da sonradan ortaya çıkan engelli olma durumu veya hastalıklara yönelik nefret söylemi de ortaya çıkmaktadır. Nefret söyleminin evrensel kabul gören uzlaşmış bir tanımı bulunmamaktadır. Bunun nedeni ise kavramın tanımlanma güçlüğünün yanı sıra içerisinde barındırdığı birçok farklı söylemi kapsamasıdır. Nefret söylemini sosyal yaşamda var olan her türlü ‘ötekine’ yönelik ayrımcı ve düşmanca ifadeler içeren söylem türü olarak tanımlamak mümkündür. Bu anlamda farklı kültür, farklı dil, vb. kültürler arası iletişimi oluşturabilecek etmenler yer alır (Yılmaz, 2013: 47; Ögüt ve Olkun, 2018: 515). Weber’e göre (2009: 73), nefret söylemi belirli

bir kişi ya da gruba yönelik birtakım yorumları kapsamaktadır. Bu bağlamda biz ve onlar denklemi çoğu zaman grup içi motivasyonu sağlarken toplumsal sorunların kaynağı olarak öteki şeklinde kodlamalar gerçekleşmektedir.

Söylemin hayatın her alanında olduğu düşünüldüğünde çalışma özelinde incelemeye alınan film ırkçılık üzerinden temellendirildiği için yabancılar ve göçmenlere yönelik nefret üzerinden sınırlandırılacaktır. Irk temelli nefret söylemi, gruplara ve kişilere yöneltilen nefretin belirli ırka ait olmaları nedeniyle kışkırtılması sonucu ortaya çıkmaktadır (Weber, 2009: 73). Bu anlamda yabancı ve göçmelere yönelik nefretin dışı vurumu gerçekleşmiş olur. Yabancı ve göçmenlere yönelik nefret söyleminin tanımı ise hedef noktasında yabancılar, göçmenler ve farklı etnik grupların yer aldığı nefret söylemi türüdür. Dünya genelinde ve Türkiye özelinde ekonomik nedenlerden dolayı üretilmiş örneklerine sıklıkla denk gelinmektedir. Söz konusu söylem türü aynı zamanda ırkçılıktan da beslenmektedir. Temel noktasında ise farklı etnik grupların sosyal yaşamda korku ve kaygı kaynağı olarak konumlandırılıp “düşman” gibi yansıtılması vardır (Binark ve Çomu, 2013: 209). İncelemeye alınan filmin başrol oyuncusu olan Edward Norton’ın canlandırdığı Derek karakteri ise babasının öldürülmesi üzerine verdiği röportajda bu ölümü ırkçılıkla ilişkilendiriyor ve Amerika’nın tüm sorunlarını ırkçılıkla bağlantılandırıyor. Filmin bir başka sahnesinde ise süper market istilası öncesi arkadaşlarına yaptığı konuşmada Derek karakteri yaşadıkları eyalette 2 milyon kaçak göçmenin yaşadığını ve “Göçmen Bürosu’nun” her yıl yaptığı harcamalara vurgu yapmaktadır. Marketin istila nedeni ise sahibinin yabancı olması ve kaçak göçmen çalıştırdığı için Derek’in arkadaşlarının işsiz kalmasına yol açmasıdır. Bu noktada da yabancı ve göçmen karşıtı nefret söyleminin filmde ekonomik temelli olduğu şeklinde bir kodlama söz konusudur. Türkiye özelinde ise yabancı ve göçmenlere ilişkin nefret söylemi-

nin özellikle Suriyeli sığınmacılar üzerinden ortaya çıktığı görülmektedir. Oluşan söylemin en büyük nedeni ise Suriyeli sığınmacıların kaçak yollardan sigorta güvencesi olmaksızın çalıştırılması vardır. Yukarıda yer verilen tanıtımda, ele alınan filmde ve Türkiye örneğinde ortaya çıkan yabancı ve göçmenlere yönelik nefret söyleminin temelinde ekonomik kaygılar önceliklidir.

Bulgular

American History X filmi, aktivist ve yönetmen Tony Kaye’in 1998 yılında çektiği ırkçılık konulu bir filmidir. John Morrissey’in yapımcılığını üstlendiği film 1998 yılında sinemalarda yayınlandıktan sonra televizyonlarda da yayınlanmış ve oldukça bilinen bir film olarak kendine yer bulmuştur. Filmin başrolünü Edward Norton üstlenmiştir. Filmin oyuncu kadrosunda Edward Furlong, Beverly D’Angelo ve Stacy Keach gibi oyuncular da yer aldı.

Başrol Derek özellikle siyahilere karşı ırkçılık yapan bir çetenin mensubu olan bir gençtir. Derek’in ırkçı olmasının altında bazı sebepler yatmaktadır. Bunlardan en önemlisi babasının siyahi bir uyuşturucu satıcısı tarafından öldürülmesidir. Derek babasının yanında çalışan iki siyahi itfaiyecinin suçlu olduğuna inanıyor. Filmde yer alan geçmiş hatırlama sahnelerindeki babasının konuşmaları Derek’i etkiliyor ve bir anlamda ona siyah düşmanlığını aşıyor. Babasının ölümünden sonra Derek, Cameron’ın çetesine katılıyor ve gurubun lideri oluyor. Siyahilere yönelik eylemlerde bulunuyor. Arabasını çalmaya gelen iki siyahiyi öldürüyor ve hapse giriyor. Burada önce kendisi gibi düşünenlerle ilişkisi olsa da daha sonra onlarla ters düşüyor ve onların tecavüzüne uğruyor. Ama bütün bu süreçte ona destek olan tek kişi ise çamaşırhanede birlikte çalıştığı bir siyahi oluyor. Onunla sohbetleri kendi dünya görüşünün kötü olduğunu anlamasına neden oluyor ve kardeşi Daniel’in okul müdürü Sweeny’nin yardımı ile hapisten çıkınca farklı bir kişiliğe bürünüyor. Cezaevinden çıktıktan sonra ırkçılık karşıtı bir Derek karşımıza çıkıyor. Kendisini

örnek alıp ırkçı olan kardeşini ırkçılıktan kurtarmaya çalışıyor. Bütün bu çabaların arasında kardeşi de ırkçılığın kötü olduğuna inandığı bir zamanda siyahi bir öğrenci tarafından okuduğu okulda öldürülüyor.

İzleyicilerin Değerlendirmeleri

Görüşmelerde ilk olarak katılımcılardan film hakkında bilgi vermeleri ve kısaca özetlemeleri istenmiştir. Katılımcıların verdiği cevaplar filmin izlendiğini ortaya çıkartmıştır. Bu durum çalışmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Katılımcıların bir kısmı filmin bir ırkçılık filmi olduğunu belirtirken, diğer bir kısım ise Derek Vinyard'ın babasının öldürülmesi ve buna tepkisi şeklinde bir kurgulamaya giderek ana temanın sebebine değinmişlerdir. Film hakkında bilgi istenen soruya bazı katılımcılar şu cevapları vermiştir;

Bir ırkçının dönüşümü ve ırkçılık gibi nefret içeren şeylerin asla bitmeyeceğini ele alıyor.

Amerika'da var olan siyahi karşıtlığını ele alan bir film

İrkçilik karşıtı bir yapım

İrkçılığın ne kadar kötü olduğunu anlatan bir film

Beyin yıkamanın gençler üzerindeki etkisi ve bunun Amerika gibi çok uluslu ülkeler de ne tür bir silaha dönüşebileceğini aktarıyor.

"Öteki" üzerine kurulu önyargıları eleştiren iyi bir film olmuş.

Filmin ana teması nedir şeklinde yöneltilen soruya katılımcıların çoğunluğu hakim okuma yaparak "ırkçılık" yanıtını vermiştir. Ancak verilen cevaplar katılımcıların siyasal görüşleri doğrultusunda farklılık gösterebilmektedir. Sol görüşlü bir katılımcı ana temanın ırkçılığın ne kadar kötü olduğu şeklinde bir cevap verirken milliyetçi görüş mensubu bir katılımcı inançları doğrultusunda yaşayan bir kişinin eylemleri şeklinde yanıt vermiştir. Bir anlamda her iki grupta da kendi görüşü doğrultusunda bir hakim okuma gerçekleştirilmiştir. Kendisini merkezde konumlandıran bir katılımcı ise film içerisinde geçen bir replik olan "Öfke bir yüküdür"ü filmin ana teması

olarak kabul etmiş ve farklı bir okuma gerçekleştirmiştir. Genel anlamda verilen cevaplara bakarsak;

Amerika'daki yükselen ırkçı eğilimler

İrkçilik

Bir ırkçının eylemleri

İrk ayrımının ne kadar kötü sonuçlar doğuracağı

İrkçılığın ne kadar gereksiz bir şey olduğu

Filmin ana fikrini filmdeki bir replik ifade ediyor: Hayat sürekli kızgın yaşanmayacak kadar kısadır, buna kesinlikle değmez

Çocukların karakterinin oluşumunda babanın etkisi

Bir diğer soruda ise ırkçılığın kaynağını sorduk. Filmde özellikle Derek karakteri için ırkçılığın kaynağı nedir sorusuna katılımcıların farklı okumalar yaptığı görüldü. Sol görüşlü katılımcılar daha çok mülteciler, sosyal ve ekonomik geri kalmışlık ve babasının ölümü ırkçılığın temel sebebi olarak görüp bir muhalif okuma gerçekleştirmişlerdir. Sağ-milliyetçi görüşe sahip katılımcılar aile, sosyal çevre gibi unsurları ırkçılığın kaynağı olarak kabul ederek hakim okuma gerçekleştirmiştir. Verilen cevaplarda farklı görüşe sahip olan bazı kişilerin aynı cevapları verdiği de gözlemlendi. Bu cevaplar içerisinde en belirgin olanları ise; Çevre, Aile ve Derek'in babasının söylemleri şeklindeydi ve bu okumalar hakim okuma olarak değerlendirilmektedir. Kendisini merkez görüşe sahip olarak konumlandıran iki katılımcıdan birisi "filmde ırkçılığın kaynağı olarak babasının öldürülmesi verilmiş. Ama filmin sonlarına doğru olan bir sahnede Derek'in babası ölmeden önce kendisiyle yaptığı bir konuşmada siyahilere ve mültecilere pozitif ayrımcılık yapıyor diyor." Bir anlamda Derek'in ırkçı olmasında babasının rol model alması şeklinde bir hakim okuma gerçekleştirirken diğeri "Derek'in ebeveynleri tarafından yeterince ilgi görmemesi ve onun ebeveynlerine duyduğu öfkeyi farklı yerlere yönlendirmesi" şeklinde muhalif bir okuma gerçekleştirmiştir. Genel anlamda verilen

cevaplar şu şekilde idi;

Yaşanmışlıklar ve çevredir. (Derek'in babası önemli)

Derek'in babasının öldürülmesidir. Genel anlamda çevre

Aileden gelen bir şey. (Aileden kaynaklanıyor.)

Hem aile hem çevresi

Toplum, aile ve sosyal çevre

Filmde ırkçılık kaynakları aile içerisinden gelen öğretiler, Amerika da yaşanan göçmen sorunları ve yerel halkın bu sorunlarla baş edememesi olarak ele alınabilir.

Derek, Cameron'un da dolduruşuyla hem sosyal sorunların hem de kendi başına gelenlerin sorumlusu olarak yabancıları ve bilhassa siyahileri görmektedir. "Öteki"ne karşı beslediği bu öjenik tavır, onun ırkçılığının kaynağıydı.

Katılımcılara sorduğumuz bir diğer soruda filmi izledikten sonra katılımcıların film hakkında hafızalarında yer edinen görselleri ölçmeyi amaçladık. Soruda filmin başrolü Derek'in üzerinde yer alan dövme ve odasında bulunan posterleri hatırlayıp hatırlamadıklarını ve o görseller hakkında ne düşündüklerini sorduk. Katılımcıların hepsi görselleri hatırladığını ve bunların Nazi (Almanya'daki Hitler dönemine ait) figürler olduğunu belirttiler. Bu katılımcıların filmi izlediği ve çalışmanın güvenilirliği anlamında önemli idi. Çalışmaya katılan katılımcıların neredeyse tamamı hakim okuma gerçekleştirerek bu görsellerin (dövme vs.) bir aidiyet duygusunun ürünleri olduğu ve Derek'in ben bu taraftanım mesajını verme araçları olduğu yönünde okumalar gerçekleştirdiler. Sol görüşlü iki katılımcı tarafından bu figürlerin Almanya bağlantılı olduğu ve orada II. Dünya savaşında yaşanan ırkçı eylemlerle bir bağdaştırma olduğu şeklinde müzakereci bir okuma yapılıyor. Ancak merkez-muhafazakar görüşe sahip bir katılımcı Nazi sembelleri dolayısıyla Amerika'da olan ırkçılık kabul edilmiyor, bir anlamda algı yaratılarak kendilerinde olan bir şey dışarıya meal ediliyor şeklinde filmin kodları dışında bir okuma gerçekleştirdi. Bu görüşler şu şekildedir;

Nazi figürleri var. Böylece üstün ırka bir gönderme var. Biz zencilerden daha üstün bir ırk durumu söz konusu.

Almanya'ya ait görseller var. Burada ırkçılığın kaynağına bir gönderme var.

Derek'in inandığı değerleri temsil ediyor nazi sembelleri. Taraf olma, safını seçmenin birer göstergesi

Almanya'ya ait figürler var bu bir çelişki içerir. Ama Avrupa ile Amerika'nın bağını da doğrular.

Hitler'in sembeleridir.

Savunduğu siyasi ve ideolojik fanatizmin yaşamının bir parçası olarak yer alıyor.

Aşırı ırkçı bir oluşuma üye olan bireylerin taşıdıkları sembollerdir.

Derek'in savunduğu ideolojinin fanatizmini gösteriyor

Filmin ırkçılığa bakış açısı olarak ise üç gruptan da bazı katılımcılar genel anlamda hakim okuma gerçekleştirerek *eleştirel* olduğu yönünde görüş bildiriyor. Katılımcıların çoğunluğu ırkçılığın film içerisinde eleştirildiği ve ırkçılığın olumsuz taraflarının gösterildiğini düşünüyor. Elbette bunun tam tersi yönde muhalif okuma yapanlar da söz konusu. ırkçılığın hem olumlu hem de olumsuz bir bakış açısıyla işlendiği yönünde düşünenler de var. Merkez-muhafazakar görüşe sahip bir katılımcı "Bence eşit seviyede yaklaşıyor. Bu filmi ırkçı eğilimleri olan biri izlese daha ırkçı olur. Daha ortada biri izlese hümanist olur" şeklinde müzakereci bir okuma gerçekleştirdi.

Eleştiriyor ve olumsuz bakıyor.

Film bireyde ve toplumda yarattığı sorunları tüm çıplaklığı ile sergileyerek, ırkçılığın da ötesinde bütün "...izm"leri ve fanatizmi eleştiriyor.

Olumlu başlayıp olumsuz devam eden bir çizgi var.

Film ırkçılığı olumlamıyor ancak anlatım diliyle de direkt olumsuz bir perspektif sunmuyor.

Hem olumlu hem olumsuz anlamda yaklaşıyor.

Farklı şekillerde yorumlanabilecek ya da ırkçılığı meşrulaştırıcı gerekçelerin senaryonun bir parçası olması nedeniyle insanlar ırkçılığı olumla-

yıcı anlamlar çıkarabilirler.

Katılımcılara Derek'in cezaevinde görüşlerinin değişmesinin sebebini sorduk. Burada farklı okumaların yapıldığı görüldü. Bazı katılımcılar Derek'in kendisi gibi düşünenlerin "öteki" ile çıkar ilişkisi içerisinde olması görüşlerinin değişmesini tetikledi şeklinde bir okuma yaparken, başka bir katılımcı Derek'in cezaevinde kendisi gibi düşünen ırkçı beyazların tecavüzüne uğramasının etkili olduğunu belirtmiştir. Bu okumalar hakim okuma şekilleri olarak okunmaktadır. Merkez-muhafazakar görüşe sahip katılımcılar ağırlıklı olarak "öteki" ile iletişim kurması yani hapiste siyahi birisiyle iletişim kurarak düşüncelerinin yanlış olduğunu fark etmesi şeklinde müzakereci bir okuma gerçekleştirdi. Genel anlamda verilen cevaplar ise şu şekilde oldu;

Hapishanede yaşadıkları önemli tabi. Ama bence yaşadıklarından daha önemli olanı ise ırkçılığın tutarsızlığını görmesi oluyor.

Cezaevinde edindiği siyahî arkadaşı etkili oluyor.

Değişimin kaynağı yine çevredir. Çevresi onu bir siyahi ile iletişim kurmak zorunda bıraktı ve değişim başladı.

Çamaşırhanede çalışırken siyahi ile kurduğu iletişim

Derek, cezaevinde kişisel çıkarların siyasi ideolojilerin önüne geçtiğini görünce sorgulamaya başlamaktadır.

Belirli doğru bildiklerinin yanlış olduğunu öğrenmesi ile görüşleri değişiyor hapis ona medrese gibi geliyor. Orada öğreniyor hayatı Derek

Derek ilk olarak beyaz birinin bir Meksikalı'dan uyuşturucu alıp beyazlara satmasıyla görüşlerini değiştirmeye başlıyor. Daha sonra çamaşırhanede çalıştığı siyahiyile konuşarak yeni bakış açıları kazanıyor. Böylece hapishaneden çıkarken görüşleri tamamen değişmiş oluyor.

Cezaevinde dazlakların tecavüzüne uğraması ve dazlakların çıkar ilişkisi içinde olup ideolojilerini hiçe saymalarıdır

Derek ve kardeşini okulda öğretmeni

olan Doktor Sweeny'nin Derek ve kardeşi Danny üzerinde nasıl bir etkisi olduğunu sorduk. Genel anlamda alınan cevaplar hocalarının olumlu bir etkisi olduğu yönündeydi ve hakim okuma gözlemlendi. Sol görüşe mensup iki katılımcı hocanın Derek üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ancak kardeşi Danny üzerinde bir olumlu etkisi olmadığını belirterek müzakereci okuma gerçekleştirmiştir. Hakim okuma gerçekleştiren katılımcılar Derek ve kardeşinin hocalarından olumlu yönde etkilendiğini ancak cevaplardan da anlaşıldığı gibi bu etki zamansal olarak farklılık gösterdiğini belirtmektedirler.

Olumlu bir etkisi var.

Derek'i cezaevinden çıkardı. Olumlu bir etkisi var ama kardeşini daha fazla etkiliyor.

Olumlu bir etkisi var. Derek'in kardeşine olumsuz örnek olduğu dönemde olumlu örnek olmaya çalışıyor hoca.

öğretmenleri düşüncelerini değiştirmek için kendi hissettiklerini bir siyahi olarak yaşadıklarını aktararak ilk adımı atıyor sonrasında bazı gerçekliklere farklı açılardan bakmalarını sağlıyor

İkisine de eşit düzeyde etki ediyor ama farklı zamanlarda Derek'e etkisi biraz geç oldu.

Hem Derek'i hem de kardeşini yanlış gittikleri yoldan döndürme çabasında oldu. Başarılı oldu mu bence olamadı.

Derek için Dr Sweeney "öteki" ile olumlu ilişki kurduğu ilk kişi olması sebebiyle önemlidir.

Okul müdürü Derek ve kardeşinin zeki bireyler olduğunu düşündüğü ve ırkçılığın ne kadar kötü bir olgu olduğunu bildiği için iki kardeşe de bu konuda uyarıları olmuştur. Derek'in hapishanede fikirlerinin değişmesinde büyük katkısı olmuştur.

Derek'in babasının ölmesi sonrası tek bir rol modeli vardı, o da Cameron Alexander. Cameron bir gazeteci ve yayıncıdır. Derek onun çetesinde bir numara olmuştur. Ancak cezaevine girince Cameron'ın anlattığı her şeyin yalan olduğunu öğrenir. Derek'in cezaevinden çıkması sonrası kişiliğinin değişmesinde bunun nasıl bir etkisi olduğu soruldu.

Çalışmaya katılan katılımcıların tamamı hakim okuma gerçekleştirdi. Genel anlamda verilen cevaplar "Derek'te bir aldatılmış hissi olduğu ve kendisini sorgulamaya başladığı yönünde" şeklinde idi. Katılımcıların verdiği cevaplar şu şekilde;

Derek'de bir aldatılmış hissi uyandırıyor. Irkçılığı terk etmesini tetikliyor.

İnanıldığı her şeyin yalan olması kendini sorgulamasına yol açtı.

Rol modeli yalan çıkıyor Elbette inançları sarsıldı.

Yalan şeylerle beyninin yıkandığını gördü.

Çete liderine olan saygısını kaybetmesine neden oldu.

Gerçekleri öğrenmesi görüş değiştirmesine neden oluyor.

Hayal kırıklığına uğruyor. İnanıldığı, uğrunda mücadele ettiği fikirleri sorgulamaya başlıyor ve kendisi gibi olduğuna inandığı insanların çıkarları için kendi değerlerinden vazgeçtiklerini görmesi Derek'in onlardan uzaklaşmasına neden oluyor.

O güne kadar ki hayatını sorgulamaya başlamasını sağlıyor. Derek'in o ana kadar ki oluşan ideolojik düşüncelerinden vazgeçmesini sağlıyor.

Hayal kırıklığı yaşıyor ve bunun sonucunda farklı görüşlere önyargısı kırılıyor

Çete liderinin anlattıklarının yalan olduğunu öğrenmesi inancının sarsılmasında en büyük neden. Çünkü Derek yaptıklarıyla gurur duyan ve bedel ödeyen taraf.

Filmle ilgili olarak sorulan son soruda katılımcılara filmin son sahnesi hakkında ne düşündüklerini ve film devam etse onlara göre Derek'in nasıl bir tepki vereceğini sorduk. Filmin son sahnesinde Derek'in cezaevine girmesine neden olan işlediği cinayetlerden birisinde öldürdüğü siyahi gençlerden birisinin kardeşi, kardeşini okulun tuvaletlerinde öldürüyor. Bu soruya verilen cevaplar da siyasal görüşlerdeki farklılıkları görmek adına önemli, çünkü milliyetçi görüşe sahip üç kişi muhalif okuma gerçekleştirerek Derek'in ırkçı olmaya devam edeceği yönünde görüş

bildirmiştir. Diğer yandan sol görüşlü kişiler ise hakim okuma gerçekleştirerek ırkçılığa dönüş olmayacağını belirtti. Merkez-muhafazakar görüşe sahip bir katılımcı ise bu sahnenin kişinin durduğu yere göre değişen bir durumu ortaya çıkarttığını yani ırkçılığın devam edebileceği gibi devam etmeme olasılığının da mümkün olduğunu belirterek müzakereci bir okuma gerçekleştirmiştir. Katılımcıların cevapları şu şekilde;

Son sahne ırkçılığa bakış açısına göre değişir ama ırkçılığı hortlatacak bir izlenim var.

Normal bir insan tepkisi veriyor. Irkçılığa dönüm olmaz

Son sahnede her ne kadar insanlar tutumlarını değiştirmek isteseler de bir takım zorbalığa uğramış ve öfke biriktirmiş insanlara karşı koyamadılar çektiği acının içinde geç kalmışlık hissi olduğunu düşünüyorum.

Derek, kardeşinin vurulmasından dolayı kendisini suçlu hissediyor ve "ben ne yaptım" diyor. Derek'in bunu düşünmesinin sebebi, muhtemelen, önceki fikirlerinden ve o fikirlerin, kardeşini de etkisi altına alıp onu da çete işlerinin içine çekmesinden ileri geliyor.

Irkçılığa dönmez.

Filmdeki son sahne hakkında ne düşünüyorsunuz? (Kardeşinin vurulması ve onun tutumu)

Filmin baş kahramanı ile empati kurmaya yönlendirildiğimi hissediyorum. Derek'in her şeyden önce öfke duymamamız gerektiği savı büyük bir edemlilik örneği olarak hafızama kazınmış idi.

Irkçılık karşıt bir şekilde kendini gösteriyor. Derek kardeşinin ölümünden kendini sorumlu tutuyor.

Çok dramatik bir sahne. Irkçılık her zaman kötülük doğurur bunu bize gösteriyor

Kişilerden bağımsız olarak Dünya'da ırkçılığın devam edebileceğinin mesajını vermektedir.

SONUÇ

American History X isimli Amerika yapımı filmin izleyiciler tarafından nasıl alındığını ölçmek için tasarlanan bu çalışma, 20 kişi ile derinlemesine mülakat tekniği ile gerçekleştirildi. Kültürel çalışmalar gelene-

ğinden yola çıkılarak gerçekleştirilen çalışmada, Stuart Hall'ün geliştirdiği kodlama-kodaçımı modeline göre katılımcıların filmde verilen mesajları nasıl okuduğu saptanmaya çalışıldı. Çalışmada farklı siyasal görüşlerden seçilmesi hedeflenen katılımcıların siyasal görüşleri doğrultusunda farklı okumalar yaptığı gözlemlendi. Çalışmada sol görüşe sahip katılımcıların daha çok muhalif okuma gerçekleştirdiği saptanırken milliyetçi-sağ görüşe sahip katılımcıların ağırlıklı olarak hakim okuma gerçekleştirdiği tespit edildi.

Çalışma kapsamında katılımcılara kendi dünya görüşleri çerçevesinde ırkçılığa ya da milliyetçiliğe karşı tutumlarının nasıl olduğunu sorduk. Bu soruyu kendisini milliyetçi olarak konumlandıran bir katılımcı "Türk'ün Türk'ten başka dostu yoktur" şeklinde cevapladı. Kendisini muhafazakar-merkez görüşe sahip birisi olarak konumlandıran bir katılımcı ise "ben ırkçılığa islami açıdan bakarım ve tamamen karşıyım" cevabını verdi. Sol görüşe mensup olan bir katılımcı "İrkçilik ne yazık ki dünyanın her yerinde var olan bir olgu. Tek getirdiği şey sevgisizlik, nefret ve öfke. Milli duyguların arkasına sığınarak yapılan ırkçılık insanları ve toplumları her zaman daha kötüye götürecektir." şeklinde bir cevap verdi. Bu soruya verilen cevaplar katılımcıların farklı siyasal görüşlerden geldiğini doğrulama anlamında önemlidir.

Katılımcılar filmin bir ırkçılık filmi olduğunda hem fikir olurken, ırkçılığa karşı tutum ve filmin başrolü Derek'in eylemlerini değerlendirme noktasında siyasal görüşlerine bağlantılı cevaplar verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcılar filmde yer alan göstergeleri hatırlamaktadır ve bu göstergelerle ilgili siyasal görüşleri doğrultusunda okumalar gerçekleştirmişlerdir. Muhafazakar-merkez görüşe sahip iki katılımcı ve sol görüşlü bir katılımcı bu göstergelerin Almanya'ya ait göstergeler olduğu ve dolayısıyla filmde bir algı yönetiminin de olduğu yönünde okuma gerçekleştirmişlerdir.

Diğer yandan bazı sorularda ise siyasal farklılıklara rağmen ortak cevaplar verildiği gözlemlendi. Buna en iyi örnek ise Derek'e hocası Sweeny'nin etkisi sorulduğunda alınan cevaplar olabilir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu Sweeny'nin olumlu bir etkisi olduğu yönünde hakim okuma gerçekleştirmişlerdir.

Bu çalışma farklı siyasal görüşlere ve farklı dünya görüşlerine sahip olmanın izleyici ve okuyucu üzerindeki etkisini test etmeyi amaçlamıştır. Bu doğrultuda farklı siyasal görüşlere sahip kişilerden seçilen örneklem içerisinde yer alan katılımcılar kendi dünya görüşlerinin farklılığı doğrultusunda okumalar gerçekleştirmişlerdir. Bir anlamda bu çalışmanın kuramsal dayanağını oluşturan kodlama-kodaçımı modeli bu çalışmada geçerli bir tez olmuştur.

KAYNAKÇA

- Aydın Şakı, O. (2007). "Alımlama Araştırmaları ve Kültürel Çalışmalar Geleneğinin Katkıları." İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(11), 119-131.
- Barthes, R. (2005). Bir Aşk Söyleminden Parçalar (Çev. T. Yücel). İstanbul: Metis Yayınları.
- Binark, M. (2010). "Nefret Söyleminin Yeni Medya Ortamında Dolaşıma Girmesi ve Türetilmesi". T, Çomu (Ed.). Yeni Medyada Nefret Söylemi, İstanbul: Kalkedon Yayınları, s.11-54.
- Fairclough, N. (2015). Dil ve İdeoloji. B. Çoban, Z. Özarslan (ed.). Söylem ve İdeoloji. Su Yayınları, İstanbul: 121 - 136.
- Fidan, F, Z. (2016). "Kadın Dindarlığının İnşasındaki Eril Dönemeç: 'Asr-ı Saadet' Tahayyülünde Değişen Erkek Zihniyeti." The Journal of Academic Social Science Studies. 53, 65-90.
- Güngör, N. (2013). İletişim Kuramları Yaklaşımları, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- İnal, A. (1996). Haberi Okumak, İstanbul:

- Timuçin Yayınları.
- McQuail, D. ve Windahl S. (2013). İletişim Modelleri Kitle İletişim Çalışmalarında, (Çev. K. Yumlu). İstanbul: imge kitabevi.
- Öğüt, N. ve Olkun, E. O. (2018). "Üniversite Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Kaygı Düzeyi: Selçuk Üniversitesi Örneği." *The Journal of Academic Social Science Studies*. 69, 513-525.
- Smith P. (2007). Kültürel kuram(Çev. S. Güzelsarı, İ. Gündoğdu İ.)İstanbul: Babil Yayınevi
- Sözen, E. (1999). Söylem: Belirsizlik, Mübadele, Bilgi/Güç ve Refleksivite. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Stevenson, N. (2008). Medya Kültürleri. (Çev. G. Orhon, B. E. Aksoy) Ankara: Ütop-ya Yayınları.
- Şeker, T. (2009). "5N1K haber programının alımlama analizi." *Selçuk İletişim Dergisi*. 5(4), 105-117.
- Van Dijk, A.T. (2015). Söylem ve İdeoloji: Çok Alanlı Bir Yaklaşım. B. Çoban, Z. Özarlan (ed.). *Söylem ve İdeoloji*. İstanbul: Su Yayınları, 15 - 100.
- Yaylagül, L. (2013). Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar. Ankara: Dipnot yayınları.
- Yılmaz: H. (2013). Siyasal Nefret Söylemi ve Medya. Konya: LiteraTürk Yayınları.
- Weber, A. (2009). Nefret Söylemi El Kitabı. (Çev. M. Çulhaoğlu), Fransa: Avrupa Konseyi Yayınları.
- <http://www.imdb.com/title/tt0120586/> (erişim tarihi: 26.11.2017).

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- Uzun, B. ve Baloğlu, E. (2018). American History X Filminin Alımlama Analizi, *Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, Doi number: <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7795>, Number: 70 Autumn I 2018, p. 461-472.